

KANDOLKA Zita

Mozaikok a holland közoktatási rendszerről

Pár személyes jellegű információ – mintegy bevezetesként

A 2007/2008-as tanévben, egy uniós program keretében, sikeres pályázat útján kerültem Hollandiába. A Voorthuisen városában működő Van den Bergh Általános Iskola hívott meg. Feladatom döntően az volt – mintegy a tanári kar tagjaként – hogy megismertessem a saját hazám kultúráját az ottani diákokkal. Ott tartózkodásom lehetőség volt arra is, hogy bepillantást nyerjek a holland oktatási rendszerbe és kultúrába. A Hollandiában eltöltött tanév, eddigi szakmai pályafutásom egyik legérdekesebb állomása volt. A helyi pedagógusközösség tagjaként aktívan részt venni egy másik európai ország pedagógiai munkájában, hatalmas élmény volt számomra. Ráirányította a figyelmemet arra is, hogy érdeklődéssel szemléljem az Európai Unió más országai és a hazai oktatási rendszer különbségeit és hasonlóságait.

A holland közoktatásról általában

1. ábra A tanári team Voorthuisenben

Hollandia területe 41 526 km², lakossága 16 500 000 fő, népsűrűsége 397 fő/km², és 12 tartományra tagolódik. Államformája 1815-ben lett alkotmányos monarchia, és 1848 óta parlamentáris demokrácia. A holland parlament tekintélyes befolyással rendelkező része, az Alsóház (Tweede Kamer), amelynek 150 tagját négyévente választják meg.

Hollandia egyik legfőbb jellemzője a liberális demokrácia, mind a mai napig koalíciós kormányok irányítják. Az oktatási intézmények fenntartói hálózata sokszínű, méltán büszkeség

tárgya az ottani szakemberek szemében. Régóta működnek itt az alternatív iskolák is, pl. Montessori, Waldorf, Jena-terv, Freinet, Dalton-terv. A holland oktatás a nemzetközi felmérések szerint is sikeresnek mondható. (Az Európai Unióban átlag felettinek számító holland eredmények a hazai eredményeket túlhaladják, de világviszonylatban csak átlagosak.) Az országban a tankötelezettségi korhatár 2007-ig 5 évestől 16 éves korig tartott, 2007 óta azonban 18 éves korig írja elő a tankötelezettséget a jogi szabályozás. Hollandiában az alkotmány rendelkezik arról, hogy az oktatásügyet a törvényhozás szabályozza, és a Központi Kormány irányítja. A Központi Kormány felelős a teljes oktatási rendszer fenntartásáért, a felügyeleti normák érvényesüléséért, valamint az oktatás szervezéséért és a vizsgáztatásért. Az oktatáspolitikai letéteményese az Oktatási és Tudományos Minisztérium, döntéseit egyeztetési és megvitatja az iskolafenntartókkal, a pedagógus szakszervezetekkel és a szülői és diákszövetségekkel. A tényleges oktatásért és annak tartalmáért hosszú időn át gyakorlatilag az intézmények feleltek, teljes mértékben gyakorolva ezzel szakmai autonómiájukat.¹

¹ Jelenleg – az iskolafenntartók, a pedagógus szakszervezetek, a szülői és diákszövetségek bizonyos belátásának és felvilágosult előre látásának köszönhetően – a holland oktatási rendszer nehézkesen ugyan, de elmozdulóban van egy sajátos centralizálódás felé, megtartva azonban a különféle társadalmi képviselők befolyását az oktatásügyre.

A holland közoktatás finanszírozói és működtetői

Hollandiában bárki alapíthat közoktatási tevékenységet folytató iskolát, ha megfelel bizonyos követelményeknek. Az állam az oktatási költségeket fenntartótól függetlenül megtéríti, minden közoktatási intézmény esetében. A szülői (legtöbbször önkéntes) hozzájárulásokat nem számítva az oktatás teljesen ingyenes, vagy nagymértékben támogatott. Az oktatásfinanszírozásban – az állami szerepvállalás meghatározó jellege mellett – kiemelkedő fontosságú a gazdaság szereplőinek közreműködése, különösen a szakképzés megvalósításában. Itt található Európában az egyik legkiterjedtebb duális rendszer, ami átfogja a szakképzés minden szintjét, most már olykor a főiskolai képzést is beleértve.² Ez a konstrukció az, ami talán az egyik legdemokratikusabb rendszernek mondható Európában. A kormány ugyanakkor az oktatás teljes finanszírozása mellett – mint fentebb már említettük – előír bizonyos mennyiségi és minőségi normákat (például a minimum tanulói létszám is ilyen), amelyeknek meg kell felelnie az oktatási intézményeknek.

Az országban közel 80%-ban magán kézen vannak az iskolák. Ez összehasonlítva a magyarországi magán oktatási intézmények hozzávetőleges 10%-ával, nagyon nagy különbség. Hollandiában négy domináns iskolafenntartó és iskolaszervezeti hálózat működik, a katolikus és a protestáns egyházak, valamint a nem egyházi magánfenntartású és az állami. A kommunikációt konzultatív bizottságok segítik, amelyek minden iskolai szinten megtalálhatók. A holland minisztériumok és a holland oktatás szereplői között működő fórumok és egyeztetések – mint már a fentiekben említettem – nagy fontossági erővel bírnak az oktatáspolitikai irányelvek megfogalmazódása és az oktatás gyakorlati működtetésének területén. A helyi önkormányzatok is jelentős szerepet töltenek be az oktatási rendszerben, ugyanis a hozzájuk területileg rendelt oktatási intézményekben hatóságként működnek. Feladatuk – többek között – a tankötelezettség betartásának ellenőrzése, ezen kívül számos végrehajtási kötelezettségük van, valamint közreműködnek az állami fenntartás és működés finanszírozásának területén, mint koordináló és elosztó szerv.

A holland oktatási rendszer kialakulásáról

2. ábra

Forrás:

<https://eduardvanbrakel.files.wordpress.com/2014/12/diploma.jpg>

Hollandiában a 17. század elejéig nem volt kiforrt oktatási rendszer és az egyházak domináns szerepet játszottak az oktatás irányításában. Az ország tekintélyes egyetemei közismertek voltak és nagy számban fogadták a tanulni vágyókat szerte Európából. Ebbe a kialakult gyakorlatba az állam lassanként beavatkozott. Kezdetben csak a vallási világnézeti különbségekből fakadó ellentétek „kivédése” megelőzése érdekében, később – a polgárosodás előrehaladtával – lépésről lépésre haladva, átvette az oktatási rendszer teljes irányítását. Az első oktatási törvényt 1801-ben hozták Hollandiában, ami egyáltalán nem tükrözte a napjainkig jellemző liberális és decentralizált képet. Ez a törvény korlátozta a szabad iskolaalapítást és erősen beszabályozta az iskolák működését, tananyagát is. Az egyházi és más magán iskolák alapítását ellehetetlenítette. Elismerte ugyan a már

² Volán Elektronika Zrt.: Tanulmány 15 európai uniós tagország szakképzéseiben alkalmazott pályakövetés módszereiről, a pályakövetés vizsgálatba bevont célcsoportokról, a tevékenységet megalapozó jogi szabályozásról, a pályakövetést segítő intézmények rendszeréről
http://site.nive.hu/konyvtar/content/edoc/files/Szakmai_anyag_15EUorsz_palyakov.pdf

meglévőket, de újak létesítésére csak ritkán, vagy egyáltalán nem adott lehetőséget. A 19. században a magán intézmények alapításának ügye parázs vitákhoz vezetett, aminek eredménye képen az 1848-ban elfogadott Holland Alkotmány már teret engedett az állami fenntartású intézmények mellett, többek között az egyháziaknak is. Ez az alkotmány szabadságot hirdetett az oktatásban és az állam szerepét az oktatási intézmények alkalmasságának ellenőrzésére redukálta. Az állami intézmények elszakadva az egyházi intézményektől, semleges világnézetű szellemben működtek tovább. Ez feszültséget teremtett, mivel az állam elzárkózva a magán alapítású iskoláktól, nem vállalt részt azok finanszírozásában, anyagiakkal csak az állami iskolákat támogatta. A feszültség a magasabb követelmények és az oktatás tényleges színvonala között egyre nőtt. A magán iskolák és egyházak érdekképviselői, a 19. század végére elérték, hogy az állam részben támogassa a nem államhoz tartozó oktatási intézmények működését is. Az általános nemzeti összefogás – ami felismerte, hogy a tolerancia a jövő útja – fordulatot harcolt ki a holland oktatási rendszerben. Az állam engedett a többségi akaratnak és követeléseknek, így létrejött az oktatás finanszírozásának egyenlősége, megszüntetve ezzel a társadalmi feszültségeket is ezen a területen. (Mivel a politikai irányzat általában is a kölcsönös türelemre és toleranciára épült, ez az oktatás területén is dominánsan jelentkezett). Az állami nyomásból végre kilépve megszaporodtak a magán fenntartású intézmények, melyek önálló arculattal rendelkeztek. Az 1900-as évek végére – mint fentebb már szó volt róla – a magán intézmények száma jócskán meghaladta az állami intézmények számát.

3. ábra

A nyilvános oktatás és a magánoktatás arányának változása 1860 és 1990 között

Év	Nyilvános oktatás	Magánoktatás
1860	79%	21%
1920	55%	45%
1950	27%	73%
1990	31%	69%

Forrás: KOPP ERIKA: Keresztény oktatás Hollandiában
<http://vigilia.hu/regihonlap/2000/5/kop0005.html#J2>

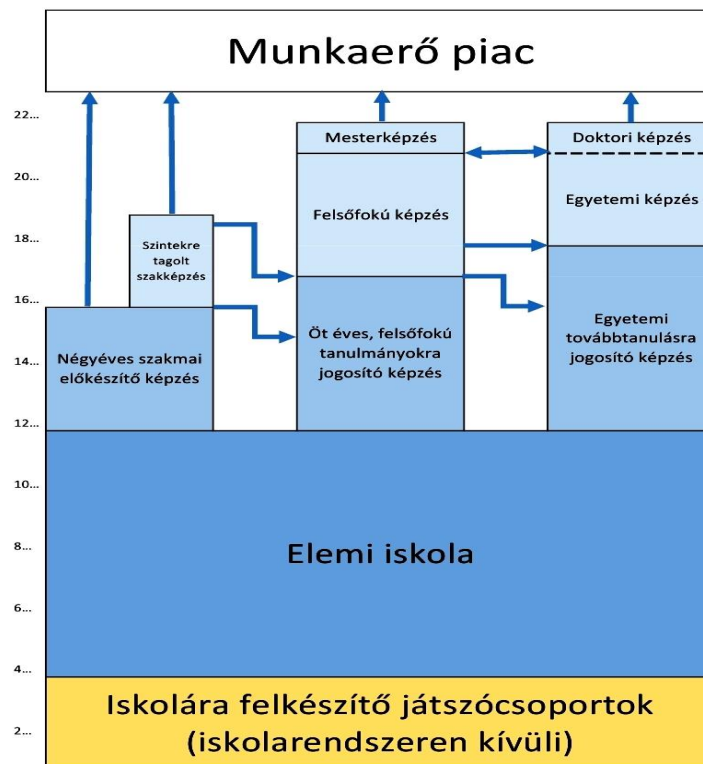
A holland oktatási rendszer felépítése

Az oktatási rendszer maihoz már hasonlatos, de kezdetben eléggé merev formáját 1985-ben vezették be. Ekkor jelent meg a nyolc osztályos elemi iskola. Ez az erősen behatárolt oktatási rendszer csak kevés átjárási lehetőséget biztosított a tanulóknak a közép-, illetve felsőfokú oktatás területén. Az elemi iskolában, a tanulók kb. 12 éves korában, a tanulmányi teljesítmény alapján, szinte már el is dőlt, hogy hol, és milyen szinten folytathatja tovább tanulmányait egy-egy tanuló.³

³ A rendszer működése hasonló volt az Egyesült Királyságban ma is alkalmazott 11+ vizsga néven ismertfelvételi eljáráshoz. (Részletesebben ld. Nagy Katalin: *Konzervativizmus és liberalizmus. Pályaválasztás és társadalmi mobilitás az Egyesült Királyság közoktatási rendszerében.* Opus et Educatio 1. évfolyam 1. szám 60-64p.)

Ez a szelektáló gyakorlat és módszer – amellet, hogy nem volt praktikus és demokratikusnak sem volt nevezhető - hamarosan arra ösztönözte az oktatásfejlesztőket, hogy a középfokú oktatás és felsőfokú oktatás területén, az intézmények közötti átjárhatóság megkönnyítése irányában tegyék nyitottabbá a holland közoktatást. Az ezredfordulón az átjárható iskolarendszer megvalósulni látszott, Hollandia az oktatást kulcsfontosságú területként kezelve, tovább emelte annak színvonalát és sikeresen megvalósította annak megújított szerkezeti elképzeléseit.

4. ábra
Az iskolák átjárhatósága a megújulás után⁴

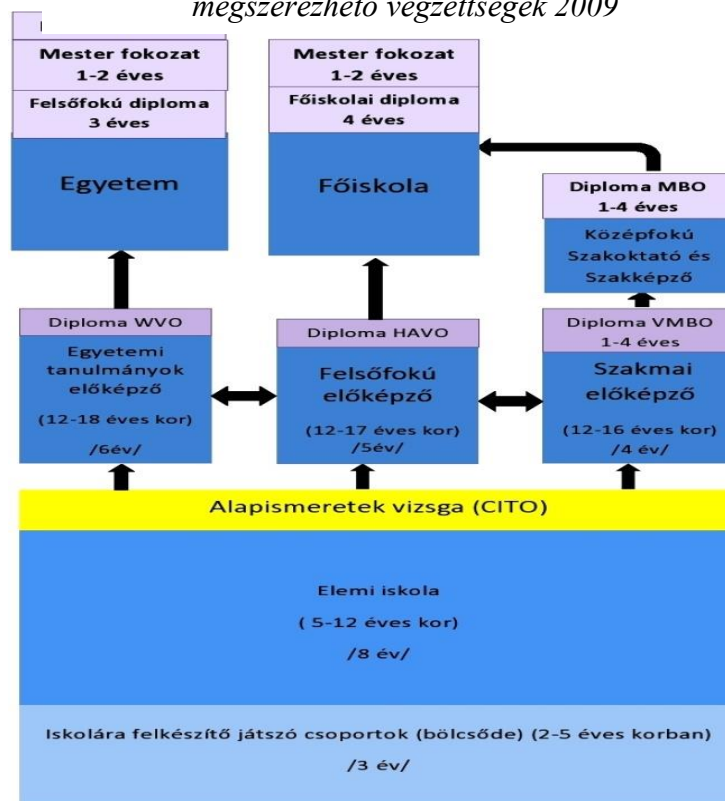

A költségvetésből az állam nagyarányú pénzüsségeket különített el az oktatás számára és a megreformálás az elmúlt két évtizedben folyamatosan zajlott az országban. Az oktatáspolitikai jelenleg is lankadatlanul törekszik arra, hogy az oktatás színvonalának emelése érdekében, új és új reformokat, szabályokat vezethessen be, de az oktatást jelentő régi „gerinc”, ami tiszteletben tartja az autonóm és egyéni jogokat megmaradt. (Kezd ugyanakkor általánossá válni az a nézet, miszerint egy megfelelően centralizált és szabályozott rendszer vezet majd a cél eléréséhez, vagyis a holland oktatás átütő minőségi javulásához.) Ezek a nézetek egyelőre csak óvatosan és kis lépésekben valósulnak meg a liberális demokrácia államában.

⁴ <http://www.microsofttranslator.com/bv.aspx?from=&to=hu&a=http%3A%2F%2Fhistoforum.net%2Fhistory-%2Fsystem.htm>

5. ábra

A holland oktatási rendszer felépítése és a megszerezhető végzettségek 2009

Forrás: <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/netherlands-overview/>

Hollandiában a tankötelezettség 5 éves korban kezdődik, de az alapfokú oktatásban régóta bevett gyakorlat az elemi iskolát már négy éves korban elkezdni, mivel erre adottak a jogszabályi lehetőségek. A négyévesnél fiatalabbak játszó csoportokba járhatnak, kicsit hasonlóan a hazai bölcsődei ellátáshoz (2-4 éves korban). Az ilyen, korai iskola előtti nevelést, oktatást ellátó intézmények⁵ gyakran az iskolai életre való felkészítést is vállalják, azonban kevés kivételtől eltekintve ezek nem ingyenes, nem alanyi jogon járó szolgáltatások. Az általános iskolák⁶ előkészítő csoportban kezdődnek, az előkészítő oktatás az elemi oktatás részeként, 4-től 6 éves korig tart.⁷ Az előkészítő szakasz legfontosabb feladata bevezetni a gyerekeket az iskolai életbe és a számok betűk, fogalmak, viselkedési normák világába. Maga a szorosabban vett általános iskolai oktatás 12 éves korig tart és vizsgával zárul. A vizsgaköteles tantárgyak (többek között a matematika, egészségügyi ismeretek, angol nyelv, holland nyelv és történelem) tartalmát és a minimum követelményeit, amiknek a tanulóknak meg kell felelniük az oktatás végére, ma már erősen szabályozzák. A tanulmányok végén közel 15 tantárgyból vizsgázhatnak már a tanulók, de a vizsgatárgyak a fent említett kötelező elemeken kívül, szinte szabadon variálhatóak, szem előtt tartva a folytatni kívánt tanulmányok szakmai jellegét, a továbbhaladás bemeneti elvárásait, a tehetség és érdeklődés

⁵ VVE, voor- en vroegschoolse educatie/ Kidergarden, Early Childhood Education

⁶ BAO, basisonderwijs, Elementary School, Primary School - elemi általános iskola

⁷ Ez nagyjából megfelel a magyar óvodák vegyes csoportjainak, de nem önállóak, egy elemi iskola keretein belül működnek.

irányát. A kötelező tárgyak tanítási módszereiről még mindig az iskolák határoznak, sőt, ezen felül választhatnak, hogy mivel és hogyan bővítik a tanítandó tantárgyaik körét.

A sajátos nevelési igényű tanulók Hollandiában más utat járhatnak be tanulmányaik alatt. Az integrált képzés itt választható, de nem kedvelt forma. A szülők a sajátos nevelési igényű gyerekeket speciális iskolákba járatják inkább, ahol hozzájuk igazodó tanterv szerint tudják elsajátítani a sajátosságaikhoz adekvát tananyagokat. Az általános iskolától, egészen a felsőfokú szakmai, vagy elméleti képzésű intézményekben is tanulhatnak speciális körülmények között⁸.

Néhány évvel ezelőtt, az általános iskola után egy fél éves pályaorientációs felkészítő képzésen kellett részt venniük a tanulóknak. Ez mára megváltozott, ezt az eredeti funkcióját a régi formájában már nem tölti be. Az oktatás következő szintjén már szerteágazó, meglehetősen szelektív továbblépési lehetőségek állnak rendelkezésre. Markáns tulajdonsága a holland oktatási rendszernek, hogy a különböző tanulmányi utak hierarchikusan követik egymást, amelyek között – mint ahogyan azt fentebb már említettük – az átjárás a képzés közben is (bizonyos feltételek mellett) lehetséges.

A tanulók az elemi iskola elvégzése után választhatnak az általános és a szakképzés között. Lehetőségük van – a középfokú oktatás területén belül – hat éves, egyetemi képzésre jogosító tanulmányokra⁹, vagy öt éves szakfőiskolai tanulmányokra jogosító képzésre¹⁰. A magyar motivációs gyakorlattal ellentétben – számomra meglepő módon – a hollandok többsége nem a magasabb iskolai képzéshez vezető útra lép még akkor sem, ha eredményei alapján, vagy a rendszernek köszönhetően lehetősége lenne rá.

Kimutatások szerint legtöbbször a négy éves (VMBO) szakmai előkészítő képzésben vesznek részt és mindössze kb. 15% választja az elméleti általános képzést.¹¹ Igaz, hogy Hollandiában a magasabb szintű tanulmányok jóval nehezebben járható képzési utat jelentenek, mint általában más országokban. A különböző szintek között nagy az eltérés a követelményeket illetően. Aki a holland rendszerben tovább tanul a felsőfokú képzésben¹² (aminek folytatásaként elérhető a mesteri fokozat), az eljuthat a legmagasabb szintű tanulmányokig,¹³ az egyetemi, vagy főiskolai képzésig, aminek végén elérhető a doktori fokozat.¹⁴

---

⁸ SBAO: *speciaalbasisonderwijs*/ Specialprimaryeducation - Speciális általános iskola; SO: *speciaalonderwijs*/ Specialeducation - speciális általános képzés; VSO: *voortgezet-speciaalonderwijs*/ Secondaryspecialeducation – középfokú speciális képzés

⁹ VWO, *Wetophetvoortgezetonderwijs*, Pre-universityeducation - Egyetemi továbbtanulásra jogosító előkészítő képzés

¹⁰ HAVO, *hogeralgemeenvoortgezetonderwijs*, General SecondaryEducation - öt éves, főiskolai tanulmányokra jogosító képzés

¹¹ Ez a jelenség is hasonló az Egyesült Királyságban tapasztalható továbbtanulási pályaképekhez.

(Részletesebben ld. Nagy Katalin fentebb hivatkozott írását. Opus et Educatio 1. évfolyam 1. szám 60-64p.)

¹² HBO: *hogerberoepsonderwijs*, Professional Higher Education - Felsőfokú képzés,

¹³ WO: *wetenschappelijsonderwijs*, Academichighereducation - egyetemi képzés

¹⁴ <http://www.microsofttranslator.com/bv.aspx?from=nl&to=hu&a=http%3A%2F%2Fwww.government.nl%2Fissues%2Feducation%2Fprimary-education>

A holland szakképzésről

6. ábra

Forrás: <http://www.bonque.nl/blog/het-nederlands>

A szakképzés ebben az országban a kilencvenes évek vége óta jól bevált rendszerként működik. A 90-es években a szakmajegyzék felülvizsgálata után, elindult a moduláris képzés. Az országban sokrétű képzési rendszert alakítottak ki, nagy hangsúlyt fektetve az egyéni döntésre és felelősségre. Az átjárhatóság és a modularitás – amelyeket csak egy-egy szint befejezése után vesznek figyelembe – kompenzációs, változtatási lehetőséget biztosítanak.¹⁵ A tanulók a túlnyomóan gyakorlati képzésű intézmények keretein belül a szakma saját környezetében sajátíthatják el az ismereteket, az emellett működő (választható), túlnyomóan elméleti képzés hasonló a magyar rendszerben általánosan megszokott szakmai képzéshez.

Az iskolaelhagyás és lemorzsolódás megelőzése érdekében Hollandia egy regisztrációs rendszert működtet. A fiataloknak 23 éves korukig rendszeresen jelezniük kell, hol tartanak tanulmányaikban és szükség esetén segítséget, ösztönzést kapnak az oktatási rendszerbe való visszataláláshoz, vagy a továbbhaladáshoz. A regisztrációs rendszerrel a kapcsolattartás 18 éves korig kötelező, és ezzel nagymértékben hozzájárul a szakképzettség megszerzéséhez, valamint a sikeres elhelyezkedéshez a munkaerő piacon. Bár a tankötelezettség az országban 18 éves korig tart, de a fiataloknak 16 éves koruk betöltése után lehetőségük van, ún. részidős képzésben tanulni. Ez azt jelenti, hogy a tanulás mellett már munkát tudnak vállalni, vagy más tanulmányi utakat tudnak bejárni. Így a jog által garantált bérminimummal teljes értékűen megjelenhetnek a munkaerő piacon, és tanulmányaik alatt is szert tehetnek igazolható (figyelembe vett) szakmai gyakorlatra. Hollandiában az elemi általános iskola elvégzése után a tanulók közel 75%-a választja a szakmai továbbtanulást.

A szakmai képzés első lépcsője a négy éves szakképzési előkészítő iskola.¹⁶ Ennek elvégzése után kezdenek meg középfokú szakmai tanulmányaikat. A 16-20 évesek, a szakképzés területén négy szintre tagolódóan tanulhatják a holland szakképzési jegyzék szerinti 700-nál is több szakmát. Itt is választási lehetőségük van a túlnyomóan gyakorlati (üzemi, vagy gyári) BBL képzés¹⁷, vagy a túlnyomóan elméleti BOL oktatási forma¹⁸ között. A BBL tömbösített formájú szakképzésben a gyakorlat aránya több mint 60%, míg a BOL hagyományos képzési forma esetén a gyakorlat aránya 20%.

¹⁵ Volán Elektronika Zrt.: Tanulmány 15 európai uniós tagország szakképzéseiben alkalmazott pályakövetés módszereiről, a pályakövetéses vizsgálatba bevont célcsoportokról, a tevékenységet megalapozó jogi szabályozásról, a pályakövetést segítő intézmények rendszeréről

http://site.nive.hu/konyvtar/content/edoc/files/Szakmai_anyag_15EUorsz_palyakov.pdf

¹⁶ VMBO, *voorbereidendmiddelbaarberoepsonderwijs*, Pre-vocational secondary education - Négy éves szakmai előkészítő képzés

¹⁷ BBL/MBO, *beroepsbegeleidende leerweg/ middelbaarberoepsonderwijs*, Block day release in vocational education/secondary vocational (-tömbösített formájú szakképzés 60% fölötti gyakorlati aránnyal)

¹⁸ BOL, *beroepsopleidende leerweg*, Full-time vocational programmes - elmélet orientált szakmai képzés

A holland szakképzés átalakítása után ez a kezdeti forma is változóban van, a fiatalság által választható különböző stratégiai utak folyamatosan bővülnek. E meglehetősen szövevényes folyamatok eredményeként létrejött egy vegyes képzési stratégia, amely általános képzési elemeket ötvöz a szakképzési elemekkel, ez utóbbiak javára eltolódva. Ebben a formában heti tíz óra a gyakorlati szakképzés. E forma mellett létezik még a szakképzés-orientált stratégia, amely a rövid távú középfokú szakképzésben¹⁹ való részvételt teszi lehetővé, heti kb. 6 órás gyakorlati képzéssel összekapcsolva és a hosszú távú szakképzés-orientált stratégia, amely a hosszú távú szakképzésben való részvételt (HBO) alapozza meg. Itt a gyakorlat is több: kb. heti húsz óra.²⁰

A holland szakképzési intézmények jellemzően különféle szinteken, különböző szakmákat oktató gigantikus méretű oktató központok, amelyek általában 2000 körüli tanuló létszámmal rendelkeznek. Ennek egyrészt gazdasági okai vannak, de a továbblépés és a tanulmányi útváltás lehetőségének megkönnyítése érdekét is szolgálják. Az ország szakképzésében regionális szinten a Regionális Oktatási Centrumok (ROC) és az Agrár Oktatási Centrumok (AOC) dominálnak. Az állami intézmények mellett működnek magántulajdonban lévő képzési központok is, ilyen a Paepon országos szervezet, amelynek kb. száz intézménye van. „A ROC-ok szakmai irányítását olyan Intézményi Tanács (board) végzi, amelyben különböző szervezetek, intézmények (például a helyi önkormányzatok, cégek, vállalkozások, egyházi szervezetek) képviseltetik magukat. Feladatuk a kapcsolattartás a munkaadói és munkavállalói szervezetekkel, valamint intézményi szinten a képzésben szereplő szakmacsoportok, tananyagok, tantervek meghatározása. A képző központ irányítási feladatait a board-ok alatt elhelyezkedő management, mint a ROC igazgatósága végzi. Ugyanolyan bürokráciával rendelkezik, mint bármely más, a magánszektorban tevékenykedő vállalkozás. Pénzügyi finanszírozása nagyrészt az Oktatási Minisztériumon keresztül zajlik. A kapott pénzüsszeget saját belátásuk szerint használhatják fel, a ROC-ok, beszámolási kötelezettségük sincsen. Amennyiben felnőttképzésben is részt vesznek ezek a képző központok, a Munkaügyi Minisztérium is hozzájárul a költségekhez. Az adott intézmény bevételeinek maximum 40%-a származhat egyéb tevékenységből – például cégeknél végzett tréningek bevétele -, de ez általában nem haladja meg az 5%-ot. Minden regionális képzési központ képviselteti magát az országos szintű szakképzési tanácsban. Hasonló jellegű tanács fogja össze a mezőgazdasági intézményeket. A magánoktatásban az ezeknek megfelelő szervezet a Paepon.”²¹

Ezekben a szakképző intézményekben megszerezhető szakképzési szintek a képzések végén:

- Alsóbb szakképesítés, vagy asszisztensi szint
- Alap-szakképesítési szint
- Szakképesítés
- Középfokú szakképzési szint (Aki ezt a szintet eléri, az tanulmányait magasabb szinten is folytathatja).

A képzések végén a felsőfokú szakképzés után a mester szint elérhető ugyan, de ehhez be kell járni az eddig előírt összes tanulmányi utat.

¹⁹ MBO1,2,3,4: middelbaarberoepsonderwijs , Vocational education – Négyszintű szakképzés

²⁰ Volán Elektronika Zrt.: *Tanulmány 15 európai uniós tagország szakképzéseiben alkalmazott pályakövetés módszereiről, a pályakövetés vizsgálatba bevont célcsoportokról, a tevékenységet megalapozó jogi szabályozásról, a pályakövetést segítő intézmények rendszeréről/*
<https://www.nive.hu/.../Szakkepzesi.../Szakkepzesi.../DL.php?...>

²¹ Platform van Aangewezen/Erkende Particuliere Onderwijsinstellingen in Nederland/ Elismert magán oktatási intézmények Hollandiában.

A felnőtt képzés Hollandiában²² szintén a központi intézményekben zajlik. Sajátossága a holland szakoktatásnak és vizsgarendszernek, hogy a szakképzést az első 5 évig az állam finanszírozza, de a gyakorlati képzés és vizsgáztatás költségeinek nagyobb részét a gazdaság vállalja magára. A vállalkozások közel egyharmada vesz részt az oktatásban és biztosít „gyakorlati terepet” a tanulóknak. Érdekesség még a holland szakképzésben, hogy kapcsolódik hozzá egy ún. pályakövető rendszer, amelynek célja az, hogy évente adatokat szolgáltatson a szakmai végzettséget szerzett fiatalok munkaerő-piaci helyzetéről, beválásukról.²³

A holland oktatási rendszer jövőképéről

7. ábra

Forrás: <http://www.vu.nl/en/programmes/studying-at-vu/dutch-education/>

Az Európai Szakképzés-fejlesztési Központ kiadványainak keretében megjelent, helyzetkép és tervek melyekben az európai országok képzését hasonlítják össze, még inkább bepillantást nyerve a holland oktatási rendszerbe megállapítható, hogy Hollandia is a folyamatos változás útját járja. Az ország következetesen szeretne javítani oktatásán, amelynek érdekében szüntelenül törekszik a megújulásra. Az európai unió „zászlói alatt” a többi európai országhoz hasonlóan közös célok megfogalmazásával hasonló elvek mentén halad és újul tovább, szándéka szerint pozitív irányba befolyásolva a kulturális és társadalmi alakulást az oktatáson keresztül. A jövőkép az unión belül egységesnek mondható. Az európai uniós oktatási stratégia a 2010-től, 2020-ig tartó időszakra megfogalmazta az irányvonalat, a tagországok oktatásának közös céljait, aminek következtében számítani lehet a holland oktatási rendszer további átalakulására²⁴. A tervek között szerepel az általános iskolától kiindulva egy választható gyakorlatorientált képzés, ami egészen az elemi általános iskolától kezdi el felépíteni a szakmai képzést, sajátos pedagógiai és képzési programmal. A szakmai képzést a különböző területek kiemelésével folytatnák, maximálisan tekintettel a munkaerőpiac különböző igényeire. Az elképzelések szerint az alapoktatást hat képzési formában lehet majd választani, az alábbi iskolatípusok közül (alacsony és magasabb szintű képzési formában):

- A gyakorlati oktatás (VMBO GL)
- Alsó szintű képzés (alsó-BBL)
- Elmélet orientált képzési út (alsó-KBL)

²² BVE: *MiddelbaarBeroepsonderwijs* VolwassenenEducatie, Secondaryvocationaleducation and adulteducation- Szakképzés és felnőtt képzés

²³ Volán Elektronika Zrt.: Tanulmány 15 európai uniós tagország szakképzéseiben alkalmazott pályakövetés módszereiről, a pályakövetéses vizsgálatba bevont célcsoportokról, a tevékenységet megalapozó jogi szabályozásról, a pályakövetést segítő intézmények rendszeréről. http://site.nive.hu/konyvtar/content/edoc/files/-Szakmai_anyag_15EUorsz_palyakov.pdf

²⁴ Europa 2020 in Nederland : http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/nederland/country-specific-recommendations/index_nl.htm

- Elmélet központú képzés (VMBO-TL)
- Főiskolai tanulmányokra jogosító képzés (HAVO)
- Gimnázium (VWO)

A felsőfokú képzésben megjelenik majd a tervek szerint egy nyitott egyetem, amin indítatása szerint bárki képezheti magát. A holland tervek szerint az oktatás szerkezete várhatóan bonyolultabb és szerteágazóbb lesz, ugyanakkor színesebb képzési palettával fog rendelkezni, de ez már a jövő kihívása a holland oktatási rendszer számára.²⁵

Felhasznált forrásanyagok

- Ballendux-Bogyay Mária: *Hollandia magyar szemmel* - Budapest: Akad. K. 2008
- Blaauwendraat, Evert: *A klasszikus oktatástól a személyre szabott oktatásig : Az oktatás és a képzés megújítása Hollandiában- A pedagógusképzés megújítása.* - Budapest: Gondolat Könyvkiadó, 2006. - p. 18-36.
- Boot, Anneke: *A civil társadalom és az oktatás Nyugat-Európában: Hollandia* -Új Pedagógiai Szemle 45. évf. 1. sz. (1995), p. 75-79.
- Europa 2020 in Nederland : http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/nederland/country-specific-recommendations/index_nl.htm
- Kandolka Zita: *Magyarország, Románia és Hollandia oktatási rendszereinek összehasonlító elemzése c. szakdolgozat*, BME GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR, Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet Műszaki Pedagógia Tanszék - Közoktatási vezető és pedagógus-szakvizsga szakirányú továbbképzési szak, Budapest 2014 (pp.35-42)
- Kopp Erika; [ford. Kiss Gabriella]: *A pedagógusképzés megújítása* : A Reformpedagógiai Kutatócsoport kiadványa, Budapest, Gondolat K., 2006

Elektronikus irodalom

- <http://refernet.hu/szakkepzes-az-europai-unioban/>
- <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8065>
- <http://www.microsofttranslator.com/BV.aspx?ref=IE8Activity&a=http%3A%2F%2Fwww.iamexpat.nl%2Fread-and-discuss%2Feducation%2Farticles%2Foverview-dutch-school-system-part-one>
- Volán Elektronika Zrt.: *Tanulmány 15 európai uniós tagország szakképzéseiben alkalmazott pályakövetés módszereiről, a pályakövetéses vizsgálatba bevont célcsoportokról, a tevékenységet megalapozó jogi szabályozásról, a pályakövetést segítő intézmények rendszeréről* - http://site.nive.hu/konyvtar/content/edoc/files/Szakmai_anyag_15EUorsz_palyakov.pdf
- <http://www.freedutch.nl/node/45>
- <http://www.vu.nl/nl/opleidingen/index.asp>
- <http://www.bonque.nl/blog/het-nederlands>
- <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/netherlands-overview/>
- <http://wetten.overheid.nl/BWBR0002399/geldigheidsdatum>
- Houdende Wet op het basisonderwijs- <http://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/geldigheidsdatum>
- <http://egykisfoldrajz.freeiz.com/Hollandia.html>

²⁵ <http://refernet.hu/szakkepzes-az-europai-unioban/>